

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ
Кафедра образотворчого мистецтва

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Образотворче мистецтво»

Першого рівня вищої освіти: **Бакалавр**
за спеціальністю **023 Образотворче мистецтво,**
декоративне мистецтво, реставрація
галузі знань **02 Культура і мистецтво**
кваліфікація: **художник образотворчого мистецтва,**
викладач

ЗАТВЕРДЖЕНО
ВЧЕНОЮ РАДОЮ ЗАМ

Голова Вченої ради **І. І. Небесник**
(протокол № 8 від 22 червня 2018 р.)

Освітня програма вводиться в дію
з вересня 2018 р.

Ректор **І.І. Небесник**

(наказ № 52 від «22» 06. 2018 р.)

Ужгород 2018

Передмова

I. РОЗРОБЛЕНО

робочою групою кафедри декоративно-прикладного мистецтва Закарпатської академії мистецтв у складі:

Коприва А. Т. – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри;

Скакандій В. Ю.- народний художник України;

Корж-Радько Л. А. – заслужений художник України, доцент;

Ковач А. М. – заслужений художник України;

II. СХВАЛЕНО

Вченою радою ЗАМ протокол № 8 від 22.06. 2018 року та затверджено наказом ректора від 22 червня 2018 р. № 52 як тимчасовий до введення Стандартів вищої освіти за спеціальністю.

ЗМІСТ

Передмова	2
Вступ	4
1. Профіль ОП.....	10-11
1.1. Загальна інформація	
<i>Мета ОП</i>	
<i>Характеристика ОП</i>	
1.4. Придатність випускників до працевлаштування і подальшого навчання	
1.5. Викладання та оцінювання	
<i>Програмні компетентності</i>	
<i>Програмні результати навчання</i>	
<i>Ресурсне забезпечення реалізації програми</i>	
1.9. Академічна мобільність	
2. Перелік компонент ОП та їх логічна послідовність	11
3. Форми атестації здобувачів вищої освіти.....	12
4. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ..	14
5. Перелік нормативних документів	15
6. Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК	17
7. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей	18

ВСТУП

Освітньо-професійна програма є нормативним документом, у якому визначається термін та зміст навчання, форми державної атестації, встановлюються вимоги до змісту, обсягу і рівня освітньої та професійної підготовки фахівця за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Освітньо-професійна програма підготовки фахівців спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація використовується при:

- розробці та коригуванні відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін;
- розробці засобів діагностики рівня освітньо-професійної підготовки фахівця;
- визначенні змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- акредитації освітньої програми, інспектуванні освітньої діяльності за спеціальністю та спеціалізацією;

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій і встановлює:

- обсяг та термін навчання бакалаврів;
- загальні компетенції;
- спеціальні (професійні) компетентності;
- перелік та обсяг навчальних дисциплін для опанування компетентностей освітньої програми;
- вимоги до структури навчальних дисциплін.

Користувачі освітньо-професійної програми:

- здобувачі вищої освіти, які навчаються у Закарпатській академії мистецтв;
- науково-педагогічні працівники Закарпатської академії мистецтв, які здійснюють підготовку бакалаврів спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація;
- Екзаменаційна комісія спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація;
- Приймальна комісія Закарпатської академії мистецтв.

Освітньо-професійну програму укладено на підставі наступних **нормативно-правових документів**:

Закону України «Про вищу освіту»;

Указу Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;

Наказу Міністерства освіти і науки від 30.10.2017 року № 1432 із змінами (Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.03.2018 р.№ 253) «Про визнання освітніх

програм першого(бакалаврського), другого (магістерського) рівнів вищої освіти та освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст такими, що акредитовані на підставі чинних сертифікатів про акредитацію спеціальностей»;

ДК 003:2010 Державного класифікатора професій, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.09.2015 року № 1084;

ДК 016-2010 Державного класифікатора видів продукції та послуг; ДК 009-2010 Державного класифікатора видів економічної діяльності із змінами і доповненнями, внесеними наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 29 листопада 2010 року № 530;

Наказу Міністерства освіти і науки від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266»;

Рамки кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (The Frame work of Qualifications for European Higher Education Area, FQ-ENEА);

Європейської рамки кваліфікацій для навчання в продовж життя (European Qualifications Frame work for Life long Learning, EQF – LLL);

Національної рамки кваліфікацій;

Фахівець готується до виконання професійних завдань відповідно до нормативних кваліфікаційних вимог та основних положень вищої освіти України.

Бакалавр одержує академічну та професійну підготовку з циклів гуманітарної та соціально-економічної, природничо-наукової, професійно-практичної підготовки.

Підготовка бакалаврів передбачає вивчення вибіркових навчальних дисциплін, виконання дипломної роботи (живописного чи графічного твору/серії).

I. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

1.1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Закарпатська академія мистецтв Кафедра образотворчого мистецтва
Рівень вищої освіти	Перший рівень
Офіційна назва освітньої програми	Образотворче мистецтво
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: Бакалавр Кваліфікація в дипломі: художник образотворчого мистецтва, викладач.
Освітня кваліфікація	Бакалавр
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС; термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Акредитаційна комісія України Сертифікат про акредитацію серія АД № 07005099 від 08.07.2014 р. дійсний до 01.07.2019 р.
Цикл/ рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	На базі повної загальної середньої освіти, наявність сертифікату ЗНО, наявність ступеня молодшого спеціаліста.
Обмеження щодо форм навчання	Обмеження відсутні
Мова викладання	Українська
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://artedu.uz.ua/navch_proc.html
1.2. Мета освітньої програми	
Сформувати необхідні компетенції художника, скеровані на вирішення складних спеціалізованих завдань та практичних проблем у галузі образотворчого мистецтва з урахуванням когнітивних, соціокультурних, технологічних та естетичних чинників.	
1.3. Характеристика освітньої програми	

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація Спеціалізація: Образотворче мистецтво
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма бакалавра
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Вивчення історії мистецтва, історії образотворчого мистецтва, технології живопису та матеріалознавства, принципів образотворення, набуття навичок розв'язування типових завдань в мистецькій і професійній діяльності. Розвиток композиційно-образного мислення, орієнтація на процеси у світовому мистецькому просторі. Освітня програма спрямована на фундаментальне вивчення академічних аспектів живопису з урахуванням умов спеціалізації: станковий живопис, станкова графіка, педагогічна діяльність.
Особливості програми	Спеціальна освіта у галузі образотворчого мистецтва. Фундаментальні дисципліни (рисунок, живопис, композиція, профмайстерність), історія мистецтва за фахом, технологія, інноваційні композиційні підходи, педагогіка та психологія.
1.4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Назви робіт за Державним класифікатором професій ДК 003:2010: Художник-виконавець, художник-живописець, художник-графік, (3471). Викладач початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (3340); Організатор у сфері культури та мистецтва (куратор мистецьких проектів) (3476); Художник-оформлювач (3471-25256).
Подальше навчання	Можливість навчання за програмою другого рівня вищої освіти (НРК – 7 рівень, FQ-ENE – другий цикл, EQF- LLL – 7 рівень).
1.5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Персоналізований підхід до кожного студента, зорієнтованість на вирішення індивідуальної навчальної проблеми. Навчання поєднує теоретичні дисципліни (аналіз та синтез), теоретично-практичні дисципліни (формотворення, абстрактне мислення, стилізація, трансформація, кольорова гармонізація) та практичні дисципліни. Вагома компонента навчання – самонавчання та практики. Основна частина навчання відбувається у групах з 6-11 осіб.
Оцінювання	Основна форма оцінювання – перегляд, що полягає в експонуванні виконаних робіт. Інші форми включають презентації, есе, усні екзамени та заліки.

1.6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, виявляти структурні й функціональні зв'язки на основі комплексного художньо-композиційного підходу.
Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності. 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 4. Здатність до спілкування державною та іноземними мовами. 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 7. Здатність працювати автономно та мати навички міжособистісної взаємодії. 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. 9. Здатність бути критичним і самокритичним. 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. 12. Здатність працювати в міжнародному інформаційному контексті. 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Фахові компетентності (ФК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності образотворчого мистецтва, зміст основних класичних і сучасних категорій та концепцій мистецтвознавчої науки, усвідомлювати їх художньо-естетичну природу. 2. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей. 3. Здатність здійснювати творчу діяльність на базі професійних знань та навичок, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову художнього твору. 4. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній та дослідницькій роботі. 5. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчій діяльності, аргументовані знаннями художніх стилів різних епох та володінням академічними та сучасними техніками, прийомами та методиками. 6. Здатність демонструвати достатньо високий рівень творчої майстерності, розуміти основні шляхи інтерпретації художнього-пластичного образу у творчій та дослідницькій діяльності. 7. Здатність узагальнювати, гіперболізувати, інтерпретувати, стилізувати, розуміти значення абстрактного та кон кретного у

	<p>мистецьких засобах виразу. Володіння знаннями з анатомії для виконання фігурних композицій в статиці та динаміці.</p> <p>8. Володіння живописними матеріалами, засобами, знаннями з кольорознавства у практичній роботі.</p> <p>9. Володіння технічними засобами для створення підготовчих картонів та завершених композицій.</p> <p>10. Здатність презентувати художні твори на вітчизняних і міжнародних виставках,</p> <p>11. Здатність застосовувати базові знання провідних художньо-теоретичних систем та концепцій, історичних та мистецьких процесів розвитку образотворчого мистецтва в творчій діяльності.</p> <p>12. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного світового мистецтва.</p> <p>13. Володіти навчальними методиками, теорією та методикою професійної художньої освіти та формувати естетичні смаки, художні навички учнів загальноосвітніх та початкових спеціалізованих мистецьких закладів.</p>
--	--

1.7. Програмні результати навчання

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вміння спілкуватися державною та іноземною мовами. 2. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології. 3. Вміти вчитися і володіти сучасними знаннями. 4. Працювати в команді та автономно. 5. Вміння діяти соціально відповідально та свідомо, розуміти соціальну роль художника та формувати громадянську позицію у власних проектах. 6. Оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. 7. Застосовувати різноманітні мистецькі техніки, відобразити натурний об'єкт в площинному та об'ємному прочитанні, з урахуванням фізіології сприйняття тону та кольору, кольорових гам, колористики. 8. Створювати фігурні композиції з урахуванням анатомічної та конструктивної характеристик пластики людського тіла, відобразити взаємодію пластики людського тіла та драперій у різних проявах графічними та живописними засобами при створенні проекту. 9. Вміння досягати композиційної стійкості форми в заданих умовах середовища формату при створенні композиції; володіння різноманітними засобами комбінаторики та способами композиційного вираження. 10. Застосовувати у власній творчості закони і правила композиційної організації твору, а також способи інтерпретації, стилізації, трансформації. 11. Використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову, інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. 12. Демонструвати знання принципів відображення, абстрагування та образотворення при організації навчально-виховного процесу з образотворчого мистецтва.
--	--

	<p>13. Генерувати авторські новаційні пошуки в практику сучасного мистецтва.</p> <p>14. Адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.</p> <p>15. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування).</p> <p>16. Володіти навчальними методиками, теорією та методикою професійної художньої освіти та дидактикою викладання спеціальних дисциплін з фаху та формувати естетичні смаки, художні навички учнів загальноосвітніх та початкових спеціалізованих мистецьких закладів.</p>
1.8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями – 30%; науково-педагогічних працівників, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом в дослідницькій, управлінській, інноваційній або творчій сферах діяльності – 70%.
Матеріально-технічне забезпечення	Лекційні аудиторії з мультимедійним обладнанням; рисункові класи-майстерні з світловим обладнанням, гіпсомодельним та натюрмортним фондом, мольбертами; аудиторії з комп'ютерним обладнанням; графічна майстерня з офортним станком.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Бібліотечний ресурс, інформаційне та наочне забезпечення навчального процесу винятковими спеціалізованими виданнями, методичний фонд курсових та дипломних робіт, веб-сайт академії.
1.9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На загальних підставах в межах України
Міжнародна мобільність	Можливість проходження практик за наявними угодами з мистецькими установами Словаччини, Угорщини, Румунії: Повітовий музей в м. Сату Маре (від 29.11.2009 р.), Земплінський освітній центр в м. Міхаловце (від 21.05.2009 р.), Пряшівський університет, кафедра мистецького виховання (від 15.12.2015 р.), Спеціалізована школа мистецтв ім. Коша Кароя (від 25.11.2009 р.), Державний художній інститут в Будапешті (від 28.01.2014 р.).
Навчання іноземних здобувачів освіти	Наявна можливість для фізичних осіб. Діють курси підготовки з базових мистецьких дисциплін: рисунок, живопис.

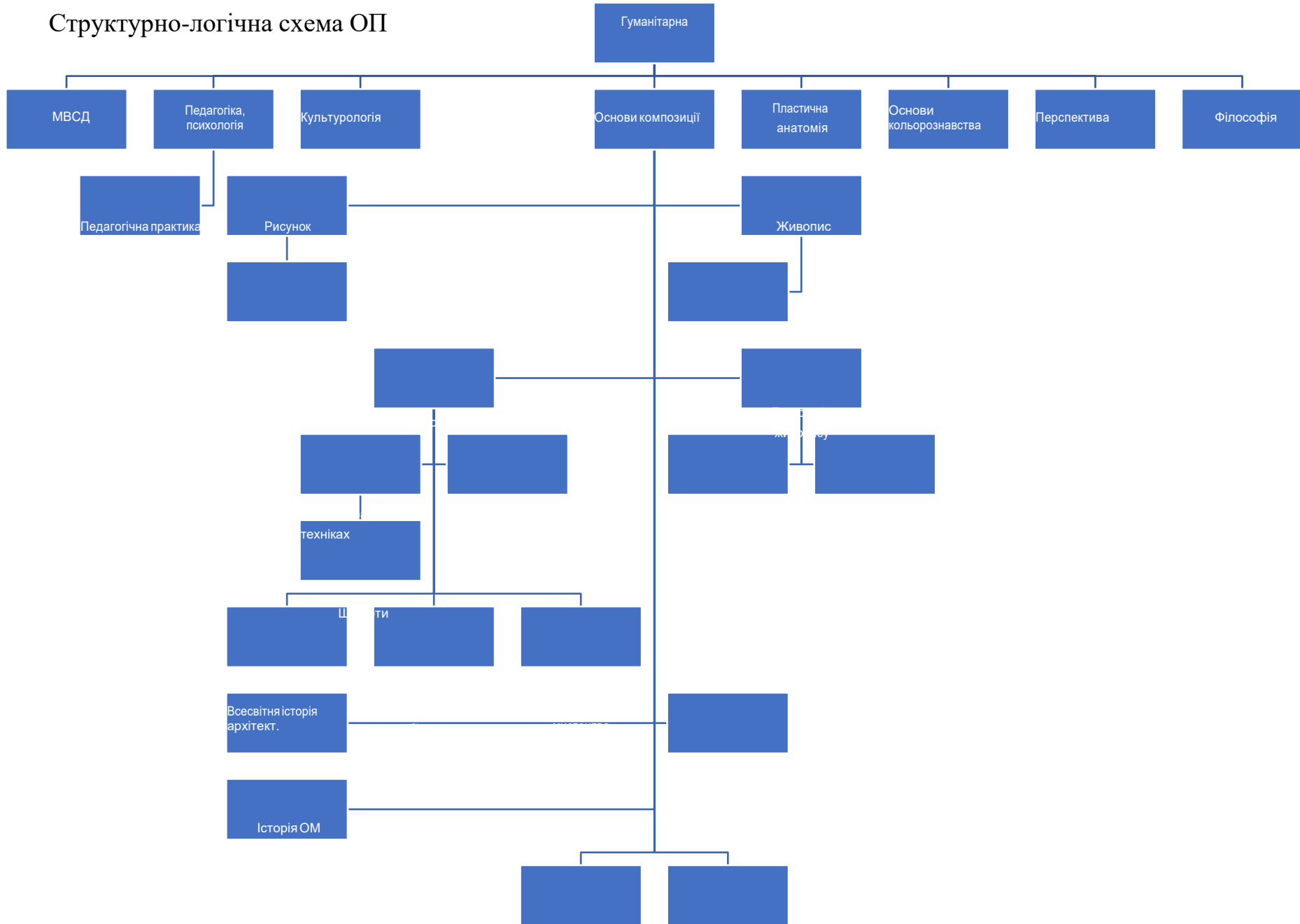
2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

Рекомендований перелік дисциплін

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	К-сть навч. кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
OK1	Історія України	3	Іспит
OK2	Культурологія	3	Диф.залік
OK3	Соціальні дисципліни	7	Диф.залік
OK4	Педагогіка	3	Диф.залік
OK5	Психологія	3	Диф.залік
OK6	Філософія	3	Диф.залік
OK7	Іноземна мова за професійним спрямуванням	9	Іспит
OK8	Пропедевтика (<i>креслення та перспектива, основи композиції, кольорознавство, пластична анатомія</i>)	9	Диф.залік
OK9	Основи наукових досліджень	3	Курсова робота
OK10	Історія зарубіжного мистецтва	3	Іспит
OK11	Історія українського мистецтва	3	Іспит
OK12	Історія мистецтва за фахом	3	Іспит
OK13	Технологія живопису	3	Диф.залік
OK14	Рисунок	23	Екз.перегляд
OK15	Живопис	25	Екз.перегляд
OK16	Композиція	23	Екз.перегляд
OK17	Профмайстерність	20	Екз.перегляд
OK18	Робота в графічних техніках	6	Екз.Перегляд
OK19	Охорона праці та безпека життєдіяльності	3	Залік
OK20	Методика викладання спецдисциплін	3	Залік
OK21	Шрифти	3	Екз.перегляд
OK22	Пленерна практика	3	Іспит
OK23	Технологічна практика	3	Іспит
OK24	Проектно-конструкторська практика	3	Іспит
OK25	Педагогічна практика	3	Іспит
OK26	Виконання дипломної роботи	7	Захист
Загальний обсяг		180	
Вибіркові компоненти ОП			
BK1-3	Гуманітарні та соціально- економічні дисципліни з каталогу	9	Залік
BK4	Природничо-наукові дисципліни з каталогу	15	Залік
BK5-7	Дисципліни іншої спеціалізації 1,2,3	12	Залік
BK8	Спец.рисунок/живопис	14	Екз.перегляд

ВК9	Профмайстерність/Копіювання	10	Екз.перегляд
	Загальний обсяг	60	
	Всього за навчальним планом	240	

Структурно-логічна схема ОП

3. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація випускників освітньої програми спеціалізації «образотворче мистецтво» спеціальності – 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація проводиться у формі захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації бакалавра за спеціалізацією «образотворче мистецтво».

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

До захисту допускаються лише ті студенти, які повністю виконали всі вимоги навчального плану та освітньо-професійної програми бакалавра і успішно склали іспити з дисциплін відповідних циклів підготовки.

Державна екзаменаційна комісія визначає якість дипломного твору, загальнонаукової та професійної підготовки випускника і приймає рішення щодо присвоєння йому відповідного освітнього і кваліфікаційного рівня, та видачі документ про освіту державного зразка.

4. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти¹

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;

¹ Цей текст є вичерпним за змістом відповідного розділу Стандарту, за винятком тих спеціальностей, для яких згідно з регуляторними актами уповноважених органів центральної виконавчої влади та/або згідно із зобов'язаннями України за міжнародними угодами встановлені додаткові вимоги.

9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

5. Перелік нормативних документів

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>];
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>]
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];
5. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];
6. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com/>];
7. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ESG_2015.pdf];
8. International Standard Classification of Education (ISCED 2011): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>];
9. ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013): UNESCO Institute for Statistics [Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>];
10. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf];
11. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];

12. Національний глосарій 2014 –
http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.

13. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти –
<file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.

14. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд –
http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.

15. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації –
http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.

Додаткові інформаційні джерела:

- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3) [Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodichni-rekomendacziyi.html>];

- Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf];

- Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf];

- Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf];

- Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_Users_Guide-2015_Ukrainian.pdf].

6. Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
ЗК1	+			
ЗК2		+	+	
ЗК3		+	+	
ЗК4	+		+	
ЗК5		+	+	
ЗК6	+	+		
ЗК7			+	+
ЗК8		+	+	
ЗК9		+		+
ЗК10		+	+	
ЗК11	+			+
ЗК12	+		+	
ЗК13		+	+	
Спеціальні (фахові) компетентності				
ФК1	+		+	
ФК2		+	+	
ФК3		+		
ФК4	+		+	+
ФК5		+		+
ФК6	+			
ФК7	+	+		
ФК8	+			
ФК9	+			
ФК10		+		+
ФК11		+		
ФК12		+	+	+
ФК13		+	+	+

7. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентність	Компетентності																									
		Загальні компетентності													Спеціальні (фахові) компетентності												
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ФК1	ФК2	ФК3	ФК4	ФК5	ФК6	ФК7	ФК8	ФК9	ФК10	ФК11	ФК12	ФК13
ПР1				+																				+			
ПР2			+													+									+		
ПР3			+												+		+										
ПР4							+	+								+	+			+							
ПР5	+	+					+		+		+							+	+							+	
ПР6		+						+				+					+	+							+		+
ПР7	+		+			+					+					+		+		+							
ПР8	+	+					+				+									+	+						
ПР9	+		+		+												+			+	+				+		
ПР10	+	+				+								+					+						+		
ПР11	+	+	+				+				+				+			+	+					+		+	
ПР12																										+	
ПР13	+																										
ПР14	+							+								+	+								+		
ПР15																											
ПР16		+			+					+					+		+								+		+

